

visie op vier vijf mei

visie op vier vijf mei

visie op vier vijf mei

In dit boekje geven leerlingen uit alle vier de leerjaren van de Amsterdamse Grafische School (afdeling mts) weer wat zij denken bij „vier en vijf mei“.

Er was tweemaal aanleiding voor deze uitgave: in de eerste plaats de overtuiging van de samenstellers dat het zinvol is jonge mensen die worden opgeleid voor een leidende functie in de grafische kommunikatie-industrie de gelegenheid te geven zich te uiten en dat dan ook te publiceren.

In de tweede plaats het verlangen naar een antwoord op de vraag of die bevrijding van 25 jaar geleden nog wel gedachten en gevoelens oproept bij de jongeren van nu.

Dat bleek duidelijk wèl het geval te zijn.

Wij vinden dat een getal van 30 inzenders op de 260 leerlingen zeer groot genoemd mag worden.

Alle inzendingen, ongeacht hun kwaliteit, werden in dit boekje opgenomen, maar eerst heeft een jury van drie er de naar haar mening beste drie uitverkozen en bekroond. Een werkgroep van zes leerlingen heeft de vormgeving bepaald, dat wil zeggen dat zij de typografie van omslag en binnenwerk heeft verzorgd.

Drie Amsterdamse grafische bedrijven financierden gezamenlijk dit projekt: Grafisch Bedrijf Papyrus, de initiatiefnemer die tevens het drukken op zich nam, papiergroothandel Proost en Brandt die het papier schonk en clichefabriek Schuts die tegen kostprijs de clichées leverde.

Tenslotte was er nog de enthousiaste medewerking van leiding en leerlingen van de AGS die zonder voorbehoud aan dit publicistische avontuur hun energie en tijd gaven.

Ons lijkt dat een bemoedigende zaak, want het betekent hoop op een levendige toekomst voor de Nederlandse grafische bedrijfstak.

P. Grasman

C. Jongens

*De reiziger van vandaag
laat niet stil
bij de gevallene van gisteren*

Luctor non emergo

metalesis

in de stille hemel gaan de lichten uit,
de haan roept de zon;
bij de laatste kreet
zijn de wolken asgrauw.
de vuurbol kijkt uit
over verre bomen,
scheurende geluiden
doorbreken de stilte.

dreunende fanfares tussen zwelgende mensen
in het grote feest.
schetterende kleuren in schreeuwende massa's:
wij – zijn – bevrijd –
wij – zijn – bevrijd –
waarvan? waarvan?
weet ik niet, maar het is zo!
volle glazen in bedompte café's,
dronken armen met
dronken benen in
krakende bedden.

in de sikkelloze hemel
gaan de lichten weer aan,
de scheuren verdwijnen,
het is nacht.

de kamer, of de gek

hun armen hoog geheven
zo rennen zij voorbij
waarheen ze gaan
weten zij alleen
(ik zie ze maar eenmaal)
vanuit een kamer
mij gewezen
door een schuchtere oude man
zie ik de stad
zo intens leven
al vier jaar nu
geen frisse lucht
ik word hier hartstikke gek
zelfs geen vrouwen
om mee naar bed te gaan
na vijf jaar
weer op straat
wat had ik toch misdaan
om niet te mogen rennen
met de armen hoog geheven

Voor de gevallen:

BEVRIJDING

Moe gestreden door dood en geweld
komen ze terug van het front.

Zij konden niet tegenhouden; hen was niet verteld
dat de vijand er toen beter voor stond.

Vijf jaren vol van verdriet en angst;
men zoekt naar een vrede die niemand nog kent.
De lange rijen opgepakte lopen langzaam hun ramen langs
en staren een donkere toekomst in zonder end.

Dan . . . bevrijding . . . is het echt, is het voorbij?
Het gonst hen na in de oren.
Men zingt en danst en roept: *We zijn vrij!*
Maar de graven zijn al dicht; *zij* kunnen het niet horen.

Daar staat hij nu eenzaam
silhouet tegen een grijze lucht
als herinnering aan het verleden.

Van generatie op generatie
steeds sterker vervagend
tot je verdwenen zal zijn
en met jou de herinnering,
die niet meer in het heden past,
vernietigd en begraven zal worden.

zolang mensen zich vergapen
aan gouden galons
aan machtsvertoon
aan autoritaire,
soms tirannieke uniformdragers
en
zolang mensen zich ergeren
aan langharigen
aan extravagante kleding
aan provocatie
dus
zolang intolerantie hoogtij viert
zijn we ondanks 25 jaar vrede
nog niet aan het feest
van de vrijheid toe!

**De ogen gesloten
met trillende mondhoeken
sta ik daar in het nergens
te denken aan niets.**

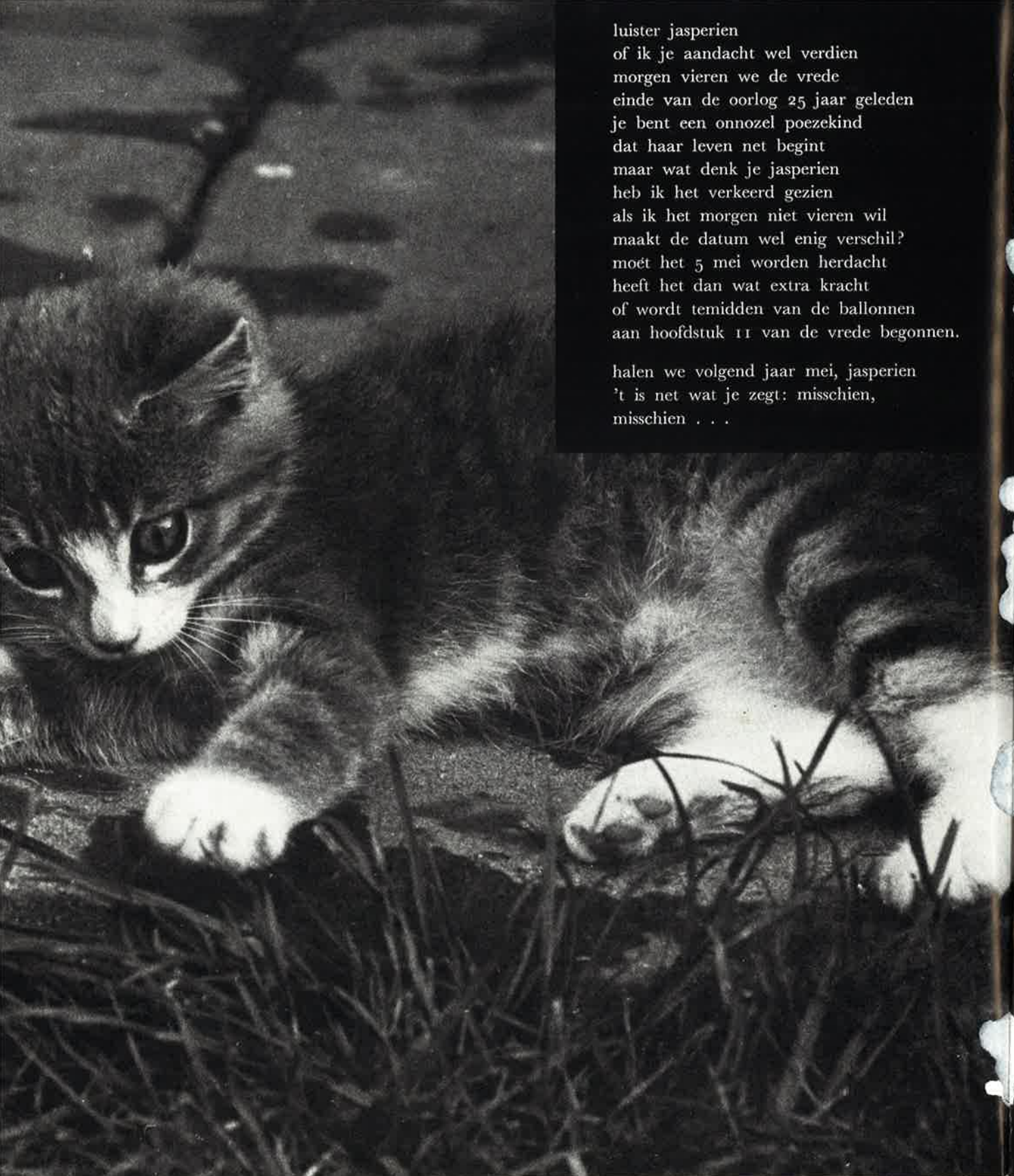
**Dof starend naar de plek,
waar de eenzaamheid begon
en 't leven achter bleef,
de geur van rottende blaren
en verse aarde in m'n neus,
sta ik daar nog,**

**als een zuchtje wind
mijn in as gelegde liefde
uiteen blaast.**

OVERDENKING $\frac{40}{45}$

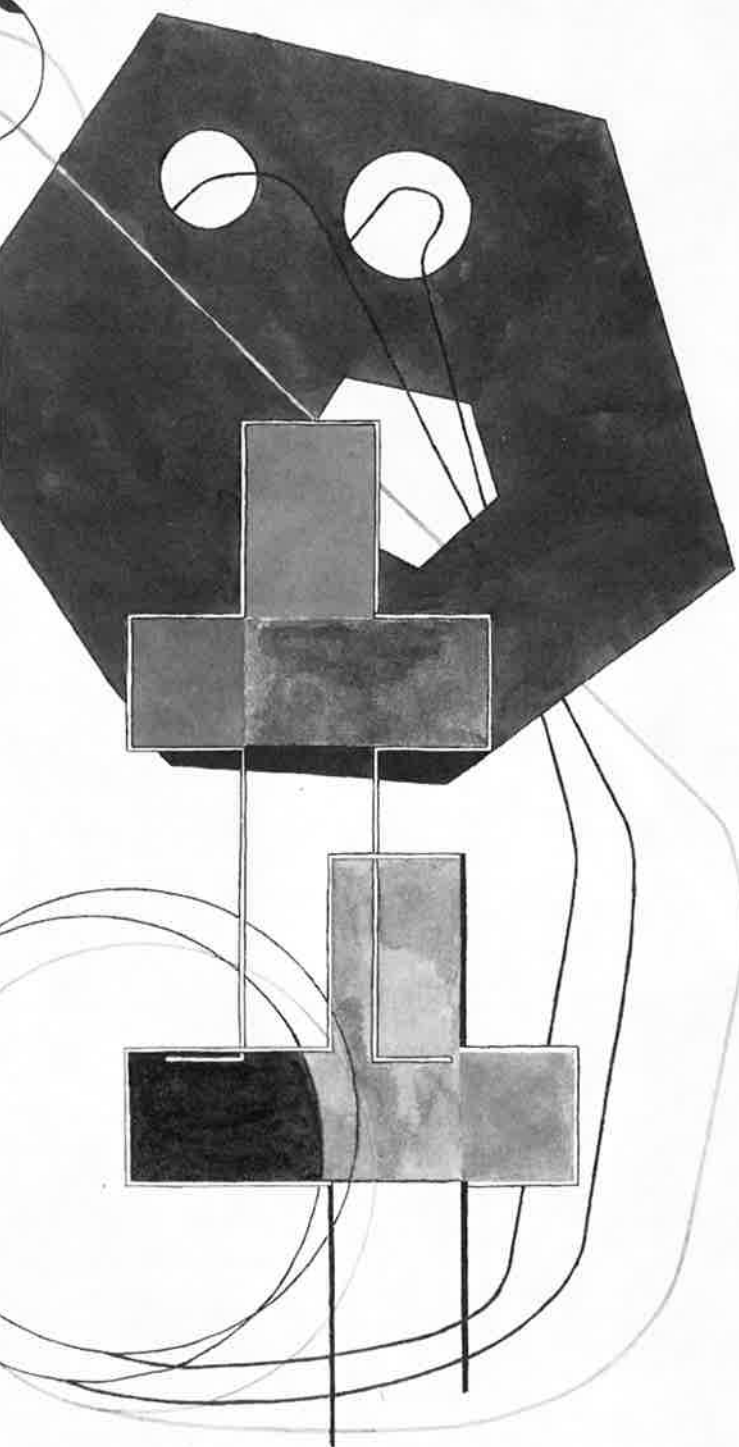

luister jasperien
of ik je aandacht wel verdien
morgen vieren we de vrede
einde van de oorlog 25 jaar geleden
je bent een onnozel poezekind
dat haar leven net begint
maar wat denk je jasperien
heb ik het verkeerd gezien
als ik het morgen niet vieren wil
maakt de datum wel enig verschil?
moét het 5 mei worden herdacht
heeft het dan wat extra kracht
of wordt temidden van de ballonnen
aan hoofdstuk 11 van de vrede begonnen.

halen we volgend jaar mei, jasperien
't is net wat je zegt: misschien,
misschien . . .

*bevrijdingsfeest . . .
nauw omschreven.
elk lustrum
een verplichte vrije dag.*

Dodenherdenking en de Ethische Evolutie

Om symbolisch grafisch aan te tonen hoe ingewikkeld het is om alles wat nu als „negatief” wordt aangeduid, straks zijn zin indirect of direct bewezen zal hebben door mee te werken aan wat ik noem de Ethische Evolutie, zijn de woorden waar dat fonetisch mogelijk is aan elkaar verbonden en eventueel vervormd. De Dodenherdenking 4 mei inde betekenis „laten we dit niet weerdoen, want z’oorlog is verschrikkelijk” heeft – het klinkt misschien bikkelhard – totaal geen zin. Latik de nuttelosheid indeze betekenis uiteenzetten. Hettis maar gemakkelijk gezegd stilte blijven-zitten, wanneer mensen om je heen worden neergemaaid. Wanneerik een trap krijg, trappik twekeerterug. Wanneer men nu zorgt dat we geen trap krijgen, hoeven we ook niet terug te trappen. Dattis duidelijk. Een fysiek + psychisch normaal individu begint te trappen, wanneer hij niet tevredennis. Wanneer dus gezorgd wordt dat hij sociaal content is + blijft, kan iedereen vredig verder leven.

Zo begint iemand ook te trappen, wanneer hij zich bewust wordt iets niet meer te bezitten. Ook met het vrij zijn is dit het geval. De oudere generatie moest dat aanden lijve ondervinden, maar dit wil toch nog niet zeggen dat de jongere generatie zich – bewust of onbewust – niet van zijn vrijheid bewust is. Dagelijks leest + hoort u b.v. over dienstweigeraars, omdat zij die vrijheid willen ondergaan + behouden. Want wie wil nu straks naar het front gestuurd worden om er „Eerren Vaderland” te verdedigen. Maar zijn het juist niet deze „vrijheidsstrijders”, die straks het eerste grenzen verdedigen? Zijn zij niet de eerste die de strijd tegen elke onderdrukking aanzullen binden? De hele idee dienstweigerennis „ansich” toch „positief” te noemen + werkt volgens mij meande Ethische Evolutie. De dienstplichtige + beroepsmilitair wordt nu met nog meer nadruk bewust gemaakt met wat hij straks zal moeten doen + uiteraard laten doen. De mens wordt zodanig op zijn ethisch gevoel beproefd + deze zal straks – wanneer dat ook zijn moge – nadat *iedereen* materieel geëmancipeerd is, verplicht zijn volkomen ethisch te gaan leven + denken. Nu kunt u natuurlijk beweren, dat we nu dan wel erg vooruitlopen, maar ook ethiek behoort te evolueren. Je kunt moeilijk zeggen; dittis nu ethiek + op deze manier moeten we het doen. U vindt het woord ethiek misschien belast, maardan vallen we overbegripen, die de filosofen behorende definiëren. Ik zal echter proberen het woord ethiek, zoals ik dat bedoel uit te leggen in enkele bewoordingen.

Ethiek wordt bepaald door een zekere cultuur, waarin het individu dittals een morele stelling opvat, dittal of niet consequent door gevoerd. Dittis dannals individu. Nu zal er een moment moeten komen dat *alle* individuen materieel een voor deze tijd tamelijk-lux leven kunnen lijden. Dan zal deze ethiek van het individu overgaan inde ethiek voor hem als groep. De ethiek, die ik bedoel is dusde hypothese voor de massa, die inde eindfase als stelling of wet geaccepteerd + consequent doorgevoerd kan worden. Daarom zal er eerst een sociale ordening + nivellering plaats moeten vinden, voordat het individu als groepde hypothesen volledig in praktijk brengt. Daarom heeft 4 mei Dodenherdenking inde zin van: „Laten we geen oorlog meervoeren; je ziet watter gebeurt” totaal geen zin, want dittis n.l. de kern vande oorzaak niet! Door alle te zeggen: „we doen dit nooit meer” is nog niets opgelost.

Zolang er onderontwikkelde landen zijn, zolang er bevolkingsgroepen zijn, die wetend dat ergens anders op deze aarde een beter bestaan geleden kan worden + zolang er nog grote verschillen inde levensstandaard van verscheidene volkerente bespeuren zijn, kan het individu in een groep geenscherpe scheidingslijn tussen „goed” + „kwaad”, tussen „positief” + „negatief” maken.

Het moment waar wij nu op wacht tennis dat wij – u en ik – trillend op onze benen door de ongeëmancipeerde bevolkingsgroepen doodsbang gemaakt worden, waarna wij al het materiële opzullen moeten tellen + door tweeën moeten delen.

Nu kunt u beweren wattu wilt + zeggen dat dit het summum van idealime is, maru moet eens kijken wat voor onmogelijke dingen er gedaan + gezegd worden, wanneer iemand doodsbang is met tijskoude rillingen op zijn rug. Degenen, die 1940-’45 mee-gemaakt hebben zouden moeten weten wat doodsbang is, wanneer u „mijns” bedreigd worden.

Ik ben echter van mening dat Dodenherdenking inde betekenis van eerbetuiging + dankbaarheid aande gesneuvelden ook na 25 jaar nog gop zijn plaats is.

OORLOG/BEGIN EN EINDE

OORLOG – LOGBOEK – BOEKWERK
 WERKMAN – MANTEL – TELRAAM
 RAAMSTOK – STOKBROOD – BROODROOF
 ROOFDIER – DIERSOORT – SOORTNAAM
 NAAMFEEST – FEESTDAG – DAGLICHT
 LICHTBLAUW – BLAUWDRIJK – DRUKKLEUR
 KLEURMIDDEL – MIDDELBAAR – BAARMOEDER
 MOEDERKERK – KERKRECHT – RECHTSCHAPEN
 SCHAPENMELK – MELKKAN – KANTEL
 TELOOR – OORLOG

WARMOND – 1970

Verminkte lichamen slapen hun eeuwige slaap op plaatsen
die niemand meer kent.

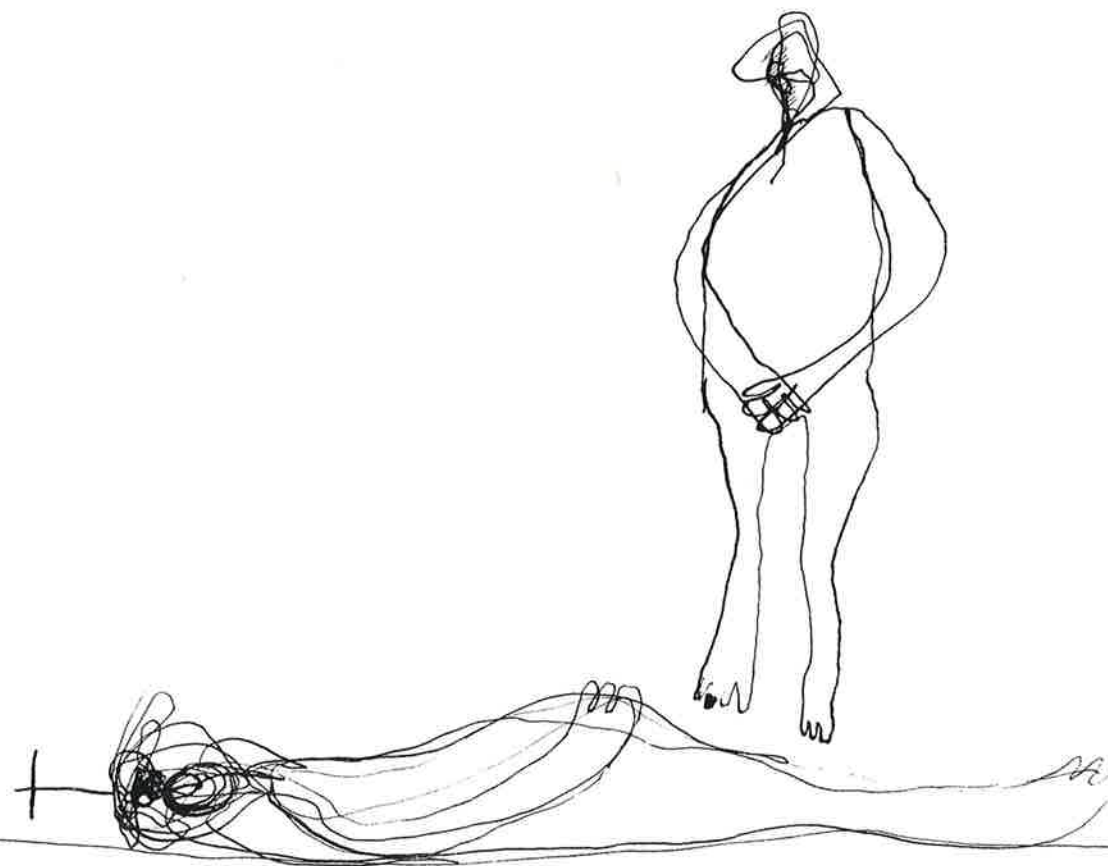
Hun lege karkassen zullen één worden met wat zij eens
lief hadden.

Duizenden namen *werden* slechts tot namen, welke
enkelen nog kunnen omzetten in beelden die langzaam
zullen vervagen . . .

Johannes Bakker.
geboren 9 september 1916.
overleden ?

Hendrik van der Berg.
geboren 17 juni 1912.
overleden ?

Kees Scheepmaker.
geboren 25 januari 1923.
overleden ?

maar”

maar, wat kan mij dat verdommen
miljoenen doden,
vellen onder duizenden bommen.
Is toch zeker mijn oorlog niet?
Heb ik er dan mee te maken.
Is het verkeerd als je 't zo ziet,
of kan 't wel degelijk jouw zaken?
Ja, omdat jóúw ouders toen streden
vele jaren hebben geleden.
Ik er nu eens níét waren geweest,
we dan ook in zo'n vrij land
is 't niet heel anders als je 't zo leest.
Of kan je 't zo niet van een heel andere kant?

maar, . . . die 4-5 mei,
wat doet 't mij, ben ik ook zo blij?
of kan 't me eigenlijk niet zoveel schelen,
want, wat weet ik ervan.
net als zovelen.
maar over dat weten niet getreurd,
want komt onze beurt, niet nog?
straks . . . in de derde wereldoorlog?

karin, zondag, 4 januari.

... met oog op het getal 25
een extra indrukwekkende
herdenking ...
indrukwekkender dan 24 ...
of 26
zo mooi rond
zo echt zilver
zo welkom
zo van harte ...
nog vele jaren
en op naar 50 ...!

eens per jaar wordt het twee minuten stil . . .

dood-stil . . .

het monotone geluid van een „stille optocht”, dat slechts verstoord wordt door een gesmoorde kuch of door het geknars van een steentje onder een voetzool, zwijgt ineens.

mijn moeder staat naast mij, met armen die krachtloos langs haar lichaam hangen en ogen die als galappels, gehuld in een waas van douw lijken.

ik weet dat zij denkt, maar mijn gedachten kunnen de hare niet volgen.

in de avondlucht vol purperen en rose tinten zweeft de geur van aronskelken.

nog even is het stil . . .

dan plotseling wordt er ergens een brommer aangetrapt.

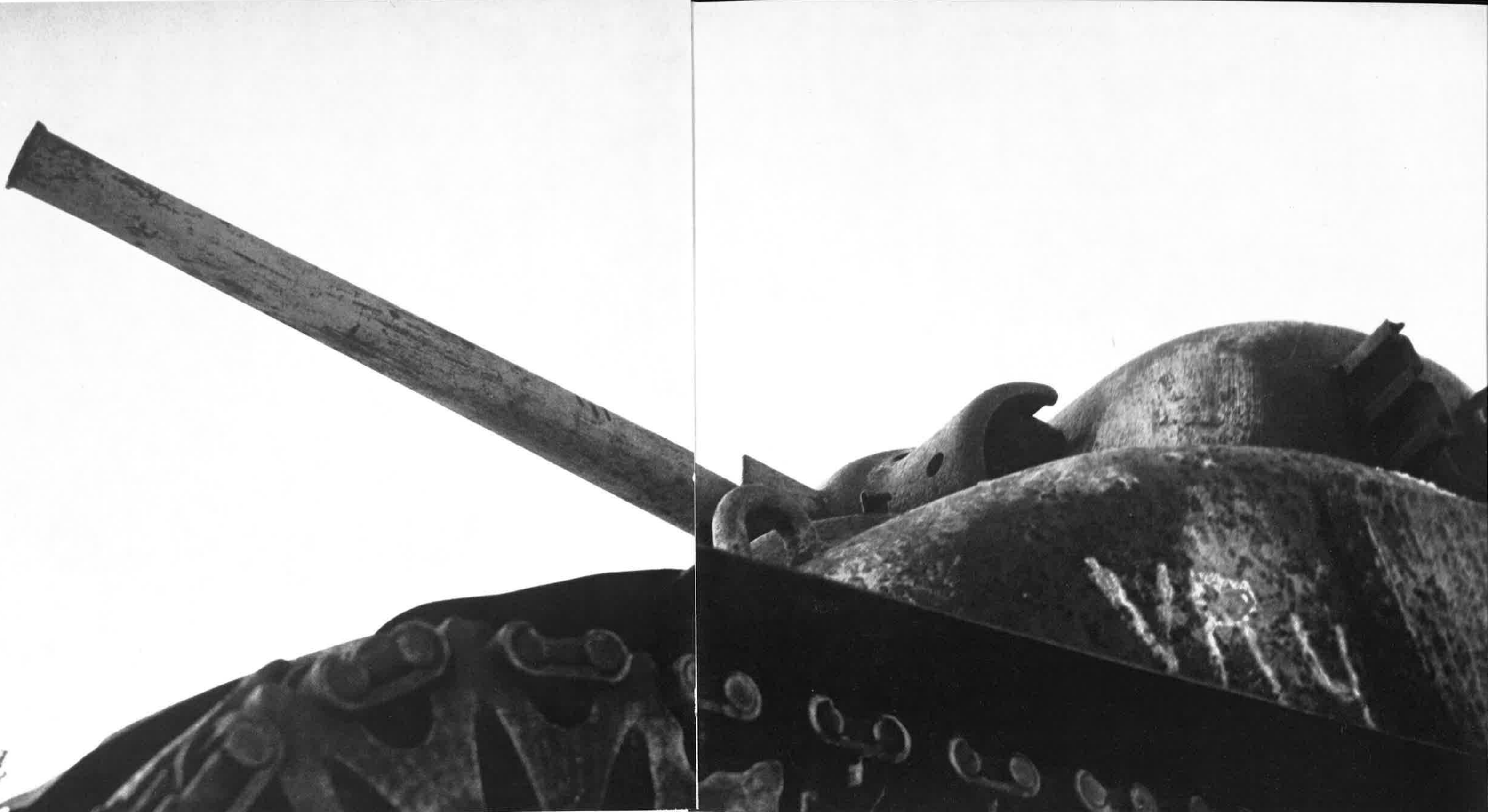
in hun spel gestoorde kinderen proberen met geschreeuw de stilte te achterhalen.

de stoet zet zich weer in beweging. hun voetstappen sterven tussen de gazons van het park.

even was het stil . . .

twee minuten doodse stilte . . .

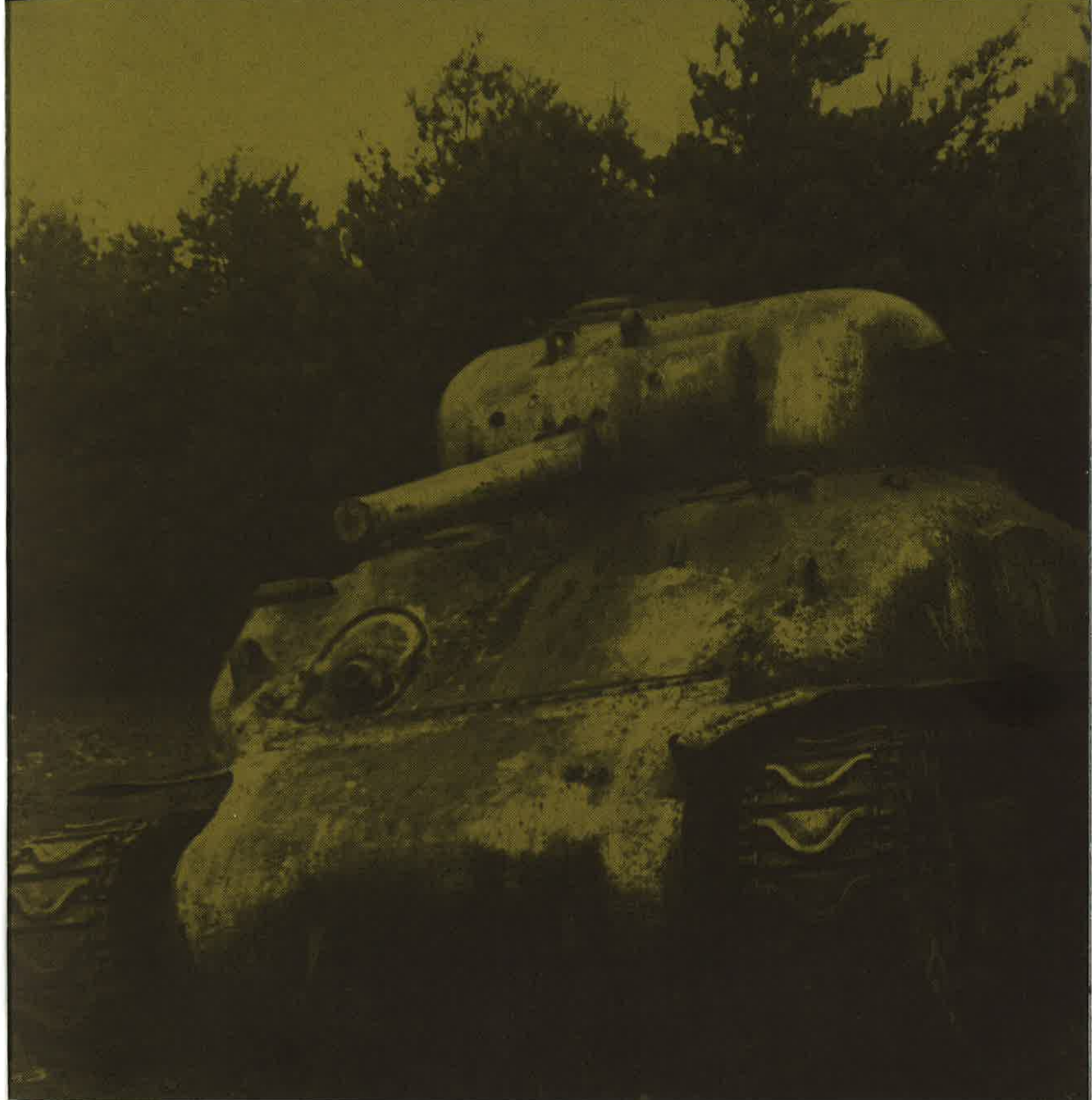
WAARSCHUWING

HET ACHTER DIT BORD GELEGEN TERREIN
EN DE DAAR IN GELEGEN PADEN
ZIJN WEGENS HET WERPEN MET SCHERPE HANDGRANATEN

LEVENSGEVAARLIJK

HET IS VERBODEN ZICH DAAR TE BEVINDEN ALS
IN DE HOGE MAST EEN RODE VLAG HANGT!!

**we vieren dan wel de vrede
doch zijn op alles voorbereid . . .
we hebben nl. strijdkrachten;
vrijwillig of wel beroeps
onvrijwillig maar dienstplichtig . . .
prachtige uniformen;
poep-groen, blauw-grijs of nacht-blauw
min of meer naar keuze
met daarop aardige kleurvarianten
voor gevechtstenuue, werkkleding,
sportpak enzovoorts . . .
diverse smaakvolle bijpassende hoofddekseis
maar ook het nodige zware materiaal;
mittrailleurs, kanonnen, tanks . . .
en nog zo wat aan moordwapens
want je kunt tenslotte nooit weten . . .**

waarneming

- 1e stem de doden lopen als stomme wezens,
ze slepen zich voort door de straten
somber, droevig, doods,
zwaar zijn hun hoofden.
- 2e stem ze trekken allemaal die kant op.
gek is dat, nu staan ze stil
bij een stenen paal!
- 1e stem hun voeten zinken weg
in het slijk op de straten.
ze horen een donker gonzen in hun koppen
uit openbarstende schedels
gulpt hun hersenmassa over hun voeten
- 2e stem denk maar niet dat ik het
leuk vind, die zwijgende troep!
- 1e stem nu hoeven ze niet meer te denken,
de levenden zijn weer verlost van hen.
een dreunende klok maakt een einde
aan de dood van de wachtenden.
- 2e stem ha, gelukkig, ik hoor weer wat!

Daar komen ze weer. Mijn moeder ziet nog witter
dan gisteren, ik geloof dat haar
haar ook grijzer is, zou ze bang zijn?
Mijn vader is in de kelder. Het is
koud in huis. Er komen twee soldaten
langs, ik kijk naar hun gezichten.
Ze schreeuwen wel erg hard nu. Ik
hoor ook pauken en trompetten.
Wat zegt U? Muziek in de oorlog?
Maar wie heeft het nu over oorlog . . .
het is gewoon 5 mei 1970, muziekkorpsen,
geen werkdag, m'n moeder is erg ziek,
m'n vader repareert de centrale ver-
warmingsketel en soldaten hebben
wel eens verlof.

gedachten over 25 jaar vrede

at heet vrede
en oorlog ...
redig leven wij
g moet denderend zijn
ok
een duidelijke vijand
de stille oorlog
n landgenoten,
eeldheid
nenigheid
igt nooit ...
t het einde
deze oorlog ...
aanbreken van
e vrede
it gevierd of
lacht zal worden ...
is op z'n minst
mer ...

even geduld
2 minuten zijn
zo om ...
nog even ... en
het feest-geweld
barst los ... !
zijn we blij om
de vrede
of omdat er
weer iets te
vieren is!?

misschien
hebt u ze gezien;
de landmacht,
de luchtmacht,
onze marine.
in 't zondagse pak
allemaal gestreden
voor 25 jaar vrede!
dat moet gevierd;
strijders komt samen
maar trap niet op hen
die streden
voor diezelfde vrede
echter zonder namen
zonder uiterlijk vertoon
zonder erelinten
mogen zij misschien als loon
ook een plaatsje in de stoet
in de stoet der dapperen
als dat dan *al* moet ...

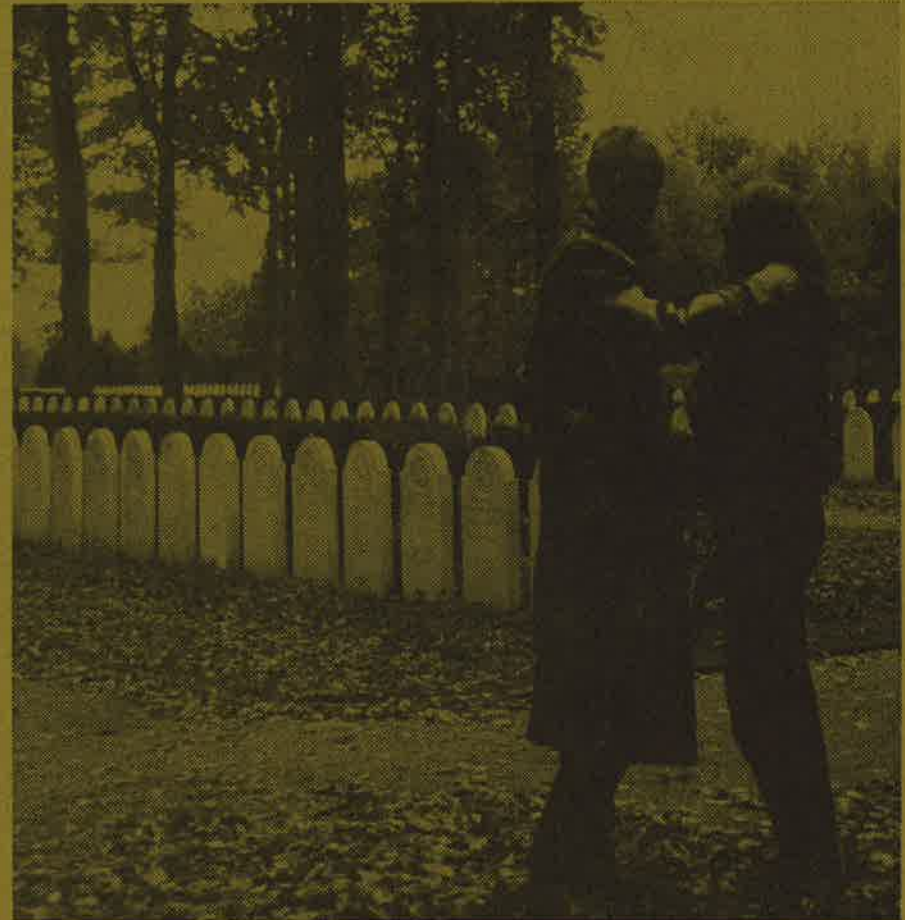

Zij wachten,
in somber zwijgen gehuld,
scheppen een stilte
die te zwaar is
en overal kilte
verwekt.

Toch is het die stilte
die me trekt
naar de plaats waar ze staan
en de kilte
waardoor ik moet gaan.

Koud marmer en woorden
die verwijten
maar doorboorden
wat diep geheim was.

Zij wachten,
in somber zwijgen gehuld.

oorlog
toen
'40-'45
bedroefd
denken aan die rottijd
wij niet
bedroefd
ja
waarom
de ellende
biafra
vietnam
enz.

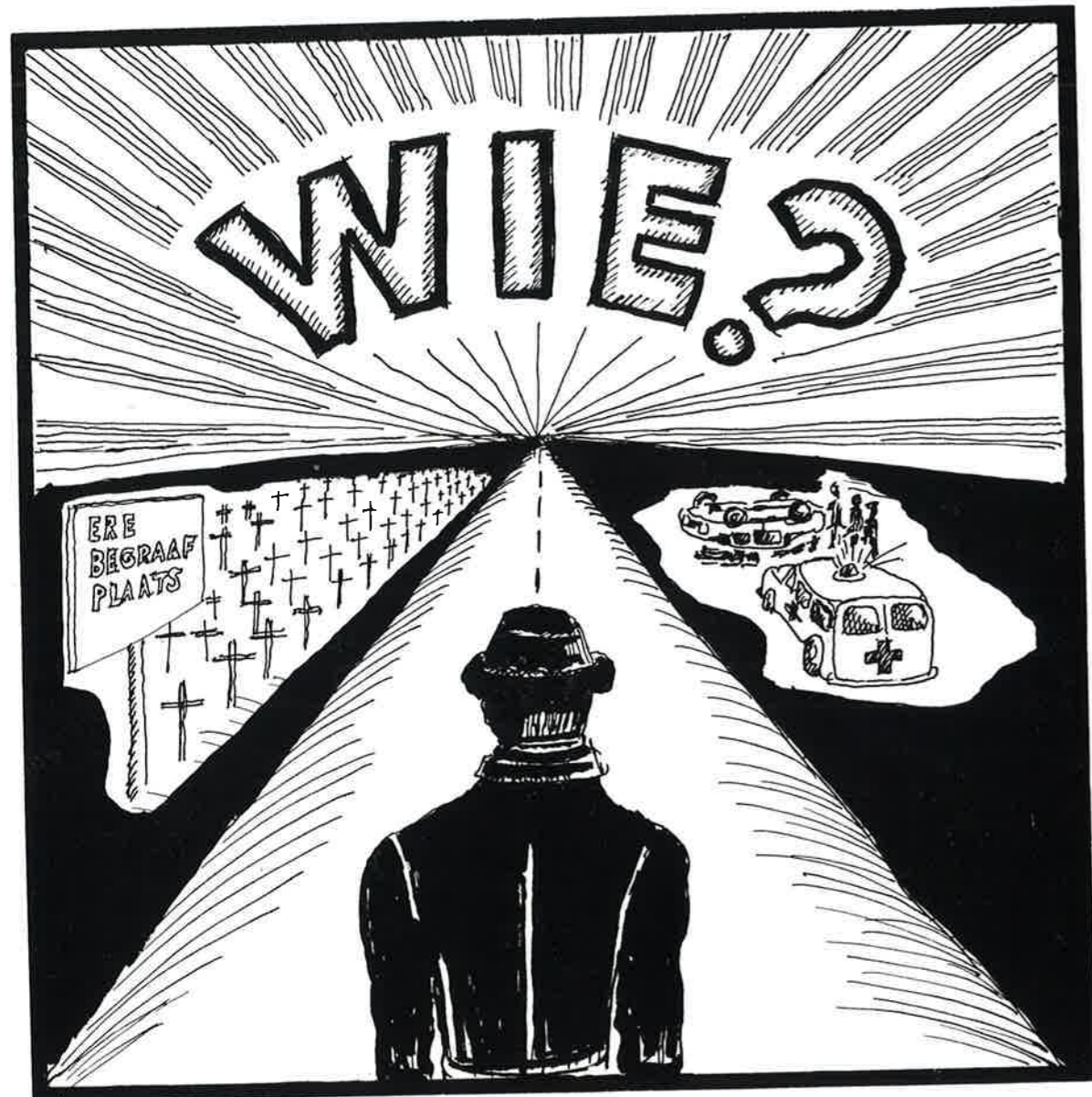
vrede
nog steeds
al 25 jaar
blij
denken aan vakantie
wij ook
blij
nee
waarom
de ellende
biafra
vietnam
enz.

herdenking
4 mei
25 jaar geleden
bedroefd
denken aan hen die vielen
wij niet
bedroefd
ja
waarom
de ellende
biafra
vietnam
enz.

manifestatie
5 mei
al weer 25 jaar
blij
terug denken en feest vieren
wij niet
blij
nee
waarom
de ellende
biafra
vietnam
enz.

Wit tegen zwart
in een tastbare stilte
die een rust scheidt
voor de nabestaanden.
Symbool voor verdriet
en geleden pijn,
soms verlossing,
toch eeuwig dominerend.

Welke doden moeten wij herdenken?

Op 4 mei worden diegenen herdacht die hun leven voor onze vrijheid gaven omdat zij zich niet konden verenigen met een systeem dat een Derde Rijk nastreefde.

Geen gedachte is er echter dan voor de mensen die slachtoffer werden van het verkeer de mensen die in de oorlog doorgingen met hun dagelijkse werk en zo het hunne tot het herkrijgen van de vrijheid bijdroegen.

Het verkeer eiste immers tijdens de oorlogsjaren meer slachtoffers dan er soldaten op het slagveld stierven.
Welke doden moeten wij herdenken?

VAN MANIAK TOT MENS

„Ik zie de wereld steeds meer een wildernis worden, ik hoor de steeds naderende donder die ook ons zal vernietigen. Ik kan het lijden van miljoenen voelen, en toch, als ik opkijk naar de hemel, denk ik dat . . . ook deze wreedheid een einde zal nemen”.

Anne Frank.

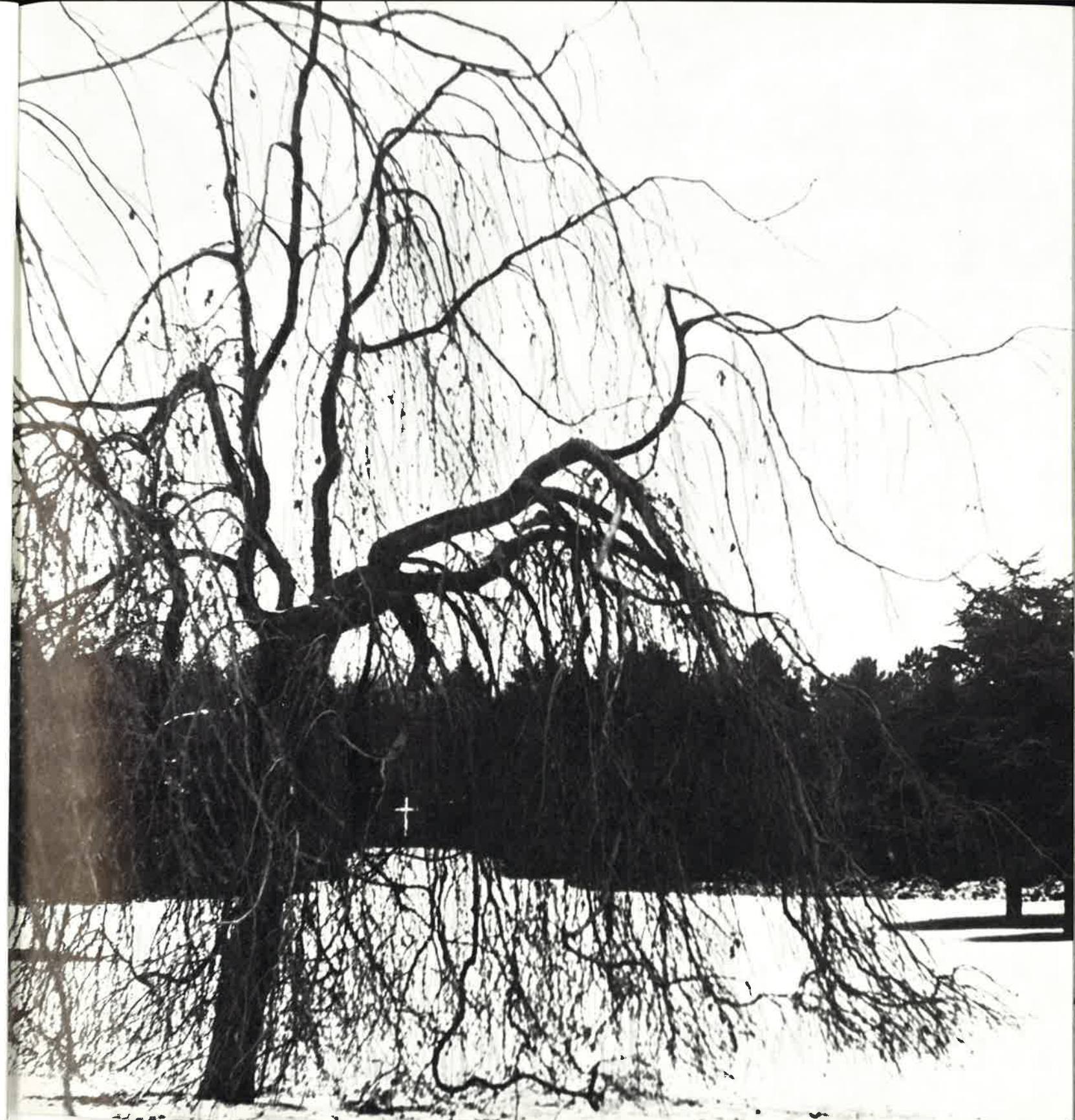
Anne Frank, gestorven in Bergen-Belsen, behoort tot die miljoenen mensen die op grond van hun ras en geloof vermoord werden; anderen zijn op het altaar van Mars gesneuveld, weer anderen zijn verhongerd. Het meest vernietigende conflict in de bloedige geschiedenis der mensheid heeft minstens aan 40 miljoen mensen het leven gekost. Juist nu in deze dagen worden we eraan herinnerd wat een oorlog op zo'n grote schaal kan ontketenen, en geconfronteerd met mensen die nog steeds persoonlijk leed uit die tijd meedragen. Je vraagt je af hoe het toch mogelijk is dat de mens zo'n chaos van zijn bestaan heeft gemaakt. Bij het begin van de twintigste eeuw scheen dat een beschaafde wereld in wording was, door vooruitgang in wetenschap, industrie en communicatiemiddelen. Wat waren de oorzaken van die Tweede W.O. – en nog steeds is oorlog in ons midden – wat is de diepere oorzaak van oorlog? Deze schijnt wel, zoals de scheikunde inherent aan de stof, aan de mens gekoppeld!

De Eerste W.O. had geen oplossing gebracht voor het nationalisme, dat volkeren tegen elkaar opstelde; daarbij kwam nog het economisch-financieel debâcle van de jaren dertig en de irrationele factor Hitler: de Tweede W.O. was onvermijdelijk geworden. Volgens de bioloog Konrad Lorenz komt alle menselijke ellende voort uit het feit dat hij carnivoor is. Maar we weten dat het doden van de eigen soort, bij in groepen levende dieren, niet voorkomt: de prooi behoort altijd tot een ander soort.

De mens is, enkele rattensoorten uitgezonderd, een kwalijk fenomeen. De religie stelt dat al het kwaad uit de zelfzuchtige agressieve neigingen van de mens voortspuit. De Hongaars-Britse schrijver A. Koestner heeft een geheel andere mening – die ik overigens deel. Uit de geschiedenis leren we, dat ten tijde van grote catastrofes de individuele agressiviteit bijna valt te verwaarlozen in vergelijking met de onbaatzuchtige afhankelijkheid en toewijding voor de stam, natie, godsdienst of politieke ideologie. A. Koestner ziet devotie en trouw; blindelings volgen; de mooie eigenschap van de mens zijn leven te wijden aan een ideaal – als het ware gehypnotiseerd – en dus niet egoïsme, als de hoofdschuldige. Als oorzaak meent hij een montagefout in het centrale zenuwstelsel: ons bewustzijn stelt ons in staat wapenen uit te vinden, maar het gebruik ervan wordt door signalen uit het onderbewustzijn, dat onze emoties regelt, gedictieerd. De oplossing zal de biochemie moeten brengen, met een pil die onze hersenen op betere wijze laat communiceren: het emotionele en het rationele moeten zich verzoenen.

In de woorden van Huxley: „De maniak zou dan eindelijk mens kunnen worden.”

We moeten ons bezinnen op het gevaar van die gespleten geest, die de mens kenmerkt en hem in staat stelt gebiologeerd te raken voor een bepaalde zaak – ook de gaskamers en crematoria moesten de komst van een paradijzelijke wereld met een verbeterd ras waarborgen. Deze bezinning maakt dat de dodenherdenking nog steeds actueel is.

in een jeugd
ook wel tweëneenhalf kruisje
25 lentes
oud is de vrede
jong is "geen oorlog"
thans op eigen bodem
de gordijnen dicht
n vieren in besloten kring
besloten;
de kring had groter kunnen zijn

. . . . weten wij veel
we waren er niet of net
anekdotes in overvloed
terreur, honger, angst
we luisteren en denken
hoe was het ooit mogelijk
misschien is het weer mogelijk
weten wij veel

ANTWOORDING VAN DE JURY

beschrijven van een prijsvraag met het thema „en bevrijding” als uitgangspunt is een hachelijk. Wanneer het dan bovendien nog gaat om een prijsvraag met deelnemers waarvan de gemiddelde leeftijd zo omstreeks de twintig jaar ligt, wordt het nog moeilijker. Want de gebeurtenissen van 25 jaar geleden mogen op degenen die de jaren 1940-1945 hebben meegemaakt een onuitwisbare indruk hebben gemaakt, sindsdien is er zo veel gebeurd, dat een mate van onverschilligheid jegens de oorlog van die tijd de bevrijding van destijds bij de jeugd wellicht onbegrijpbaar is.

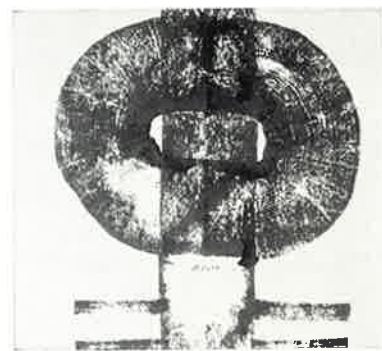
Verheugender is het te constateren, dat de jury, bij de beoordeling der inzendingen, vooral voor de artistieke beslissing stond doordat over het algemeen de kwaliteit van de inzendingen bijzonder hoog was. De uitzonderingen daargelaten getuigen de meeste inzendingen van begrip voor en een frisse visie op het verleden, terwijl de uitwerking en de verzorging naar alle zinnen een vorm vaak bijzonder verrassend waren.

Er heeft dan ook slechts een relatief gering aantal inzendingen vrijwel direct terzijde kunnen leggen, die niet aan de maat bleven. Daarna restte een groot aantal inzendingen van zo hoge kwaliteit, dat de uiteinde-lijke beslissing bijzonder moeilijk werd. Dat geldt zeker voor de inzendingen die tenslotte met de eerste en de tweede prijs zijn bekroond: het kwaliteitsverschil is in de mening der jury slechts gering.

De jury, die zich met veel genoegen van haar taak heeft vervuld, meent niet alleen de deelnemers met het rechte woord te moeten complimenteren, maar zij maakt van deze gelegenheid tevens gebruik de organisator van de prijsvraag voor dit initiatief te prijzen.

De jury: Drs. E. G. Groeneveld
C. Jongens
E. Werkman

H. J. KRIJT
1e PRIJS

J. J. DE WIJS
2e PRIJS

J. SIJSES
L. J. A. SIJSES
S. SIJSES
E. R. VAN WATTUM
3e PRIJS

COLOFON

„Visie op vier vijf mei” is het resultaat van een prijsvraag, die door Grafisch Bedrijf Papyrus nv werd uitgeschreven onder de leerlingen van de Amsterdamse Grafische School afd. M.T.S. Alle inzendingen werden in dit boekje opgenomen.

De volgende leerlingen namen aan de prijsvraag deel:

J. J. DE WIJS, F. J. M. VAN DER HOEVEN, H. C. VOORHOEVE,
J. R. FRESEN, M. OOSTHOF, R. L. VAN GIJN, E. R. VAN WATTUM,
L. J. A. SIJSES, J. SIJSES, R. TEN HULSEN, W. P. STECHER,
R. G. TIMMERMANS, N. VERHEIJ, C. P. A. VAN GELDER,
M. ROZENBEEK, M. C. WASSENAAR, H. J. KRIJT,
G. S. N. DE VRIES, J. C. DEN OUDEN, T. DE WIT, W. L. MILO,
E. W. BOXMAN.

De layout werd verzorgd door:

J. C. DEN OUDEN, E. R. VAN WATTUM, H. J. KRIJT, L. SIJSES,
J. SIJSES, J. J. DE WIJS.

„Visie op vier vijf mei” werd gerealiseerd door:

GRAFISCH BEDRIJF PAPYRUS NV,
DIRECTIE AMSTERDAMSE GRAFISCHE SCHOOL, AFD. M.T.S.,
W. L. MILO, J. C. DEN OUDEN, T. DE WIT.

De uitgave werd gedrukt door GRAFISCH BEDRIJF PAPYRUS NV op door PROOST EN BRANDT NV beschikbaar gesteld papier in boekdruk (het interieur) en offset (het omslag).

De cliché's werden geleverd door SCHUTS NV.

Het bindwerk geschiedde door F. N. MEEUWIS & ZN.

Alle gevestigd te Amsterdam.

